

kiasma_

lärarguide

förstagångarnas nutidskonstlära
för lågstadierna

Förord

Den allmänbildande utbildningen har förnyats under de senaste åren. Den nya skolans värdegrund bygger på det mångsidiga finländska kulturarvet, som formar sig och förändras i växelverkan med olika kulturer. I skolorna har blickarna riktat sig mot en mer elevcentrerad pedagogik än tidigare och mot lärandet tillsammans. Nutidskonstens fenomen, metoder och tillvägagångssätt erbjuder nya sätt att lära sig i den kulturellt mångsidiga skolan. Nutidskonsten kan stärka kreativiteten, respekten och växelverkan i allt lärande!

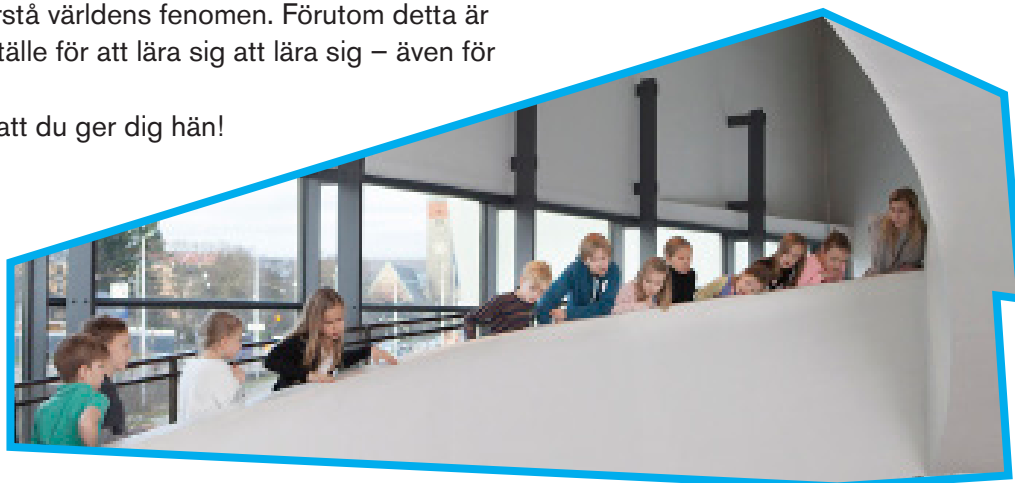
Den allmänbildande skolan förankras nu i den mångsidiga kompetensen, med vilken man menar en helhet som utgörs av kunskap, färdigheter, värden, attityder och vilja. På det här sättet finns i lärandets kärna en mångsidig kompetens som förenar alla läroämnen. Eleverna tas med i planeringen av undervisningen och man tar i beaktande målet för deras intresse. Skolorna uppmuntras att använda sig av mångsidiga läroombgivningar, växlande arbetssätt, utforskande lärande och upplevelsemässighet. Kiasmas nutidskonstlära inspirerar skolan till att på ett genomgående sätt dra nytta av konsten i sin läro- och fostringsuppgift.

Kiasmas nutidskonstlära är en helhet som riktar sig till lågstadierna, och till vilken hör lärarguider samt ett skolningsspaket för lärarna. Jag hoppas att helheten som har utvecklats tillsammans med lärare och elevgrupper tjänar behoven hos skolan som är stadd i förnyelse. Målsättningarna för Kiasmas nutidskonstlära hänför sig till den nya läroplanens läromål som går ut på att ge en mångsidig kompetens. Inför nutidskonsten har man lov att tänka, förundra sig och kombinera bitar från skilda läroämnen för att på ett mer övergripande sätt förstå världens fenomen. Förutom detta är Kiasma ett utmärkt ställe för att lära sig att lära sig – även för lärare.

Jag rekommenderar att du ger dig hän!

Mikko Hartikainen
Undervisningsråd,
Utbildningsstyrelsen

Minna Raitmaa
Chef för publikarbete,
Kiasma

Välkommen till Kiasma

Nutidskonsten är vår egen tids konst.

Den behandlar och kommenterar vår kultur samt erbjuder tolkningar av verkligheten. Därför är Museet för nutidskonst Kiasma en meningsfull läromiljö för skolelever.

Att dra nytta av nutidskonsten kräver inga speciella färdigheter eller något speciellt kunnande från lärarens sida. Man kan närma sig verken från sin egen utgångspunkt, och de olika slags tolkningarna är just det som gör museibesöket fruktbart. Inför nutidskonsten lär man sig inte enbart om konsten. Den för också fram olika slags tänkesätt, känslor och kulturella modeller. Kiasma är en läromiljö som utmanar tänkandet och skapar nya samband mellan de teman som behandlas. Att klara av osäkerheten och att möta det nya hör på ett organiskt sätt ihop med nutidskonsten. Konsten tränar en i tänkandets och diskuterandets färdigheter och utvecklar ett mångfaldigt kunnande tack vare sin mångsidighet. Inför konsten betonas lärarens roll som ledare för dem som lär sig, och som en som själv lär sig parallellt.

Det centrala i uppgifterna är aktiverandet av eleven och lyssnandet på hens tankar. Materialet kan fritt göras om, enligt den egna gruppens behov, och det är fruktbart att tillsammans med eleverna planera besöket.

Förstagångarnas nutidskonstlära

- 1 Förord
- 2 Välkommen till Kiasma
- 3 För förstagångarna
- 3 Vinkar inför besöket och hjälp för tolkningen

Uppgifter

Före museibesöket

- 4 Klasskonst
- 4 Utställningsplaner
- 5 Verkbeskrivning

På museet

- 6 En maskot på museet
- 6 Kan du gissa?
- 7 Pratbubblor
- 7 Stort och smått

Efter besöket

- 8 Diskutera
- 8 Klassutställning
- 9 Bloggskrivning
- 9 Rymlingarna i hittegodslådan

10 Fakta om Kiasma

11 bilaga till uppgiften på sidan 6

Dessa uppgifter har vi planerat speciellt för klasserna 1–3 i lågstadiet och för grupper som tidigare inte särskilt mycket har besökt konstmuseer. Genom uppgifterna bekantar vi oss med konstmuseet som ställe, och funderar på tolkningen av nutidskonsten. Alla uppgifter behöver man inte utföra, utan de fungerar snarare som vinkar för möjliga sätt att behandla temana.

Målet är att stärka det personliga förhållandet till konsten, och fundera på konstverken i förhållande till egna bildkulturer. Elevens egen bildkultur formas av de visuella material som hen i sin vardag möter, konsumerar och producerar. Spelen, filmerna, reklamen och de sociala mediernas applikationer korsas i elevens bildkultur med den bildvärld som hemmet och skolan erbjuder. Att möta och behandla konsten ger arbetsredskap för att utforska bildkulturen och bedöma den.

Uppgifterna förenar framförallt bildkonstens och modersmålets läroinnehåll. Konsten följer emellertid inte läroämnesgränserna, i museet kan man mycket väl hitta material för nästan vilket läroämne som helst. Hur skulle till exempel musik låta som man skapar på basen av bildkonsten, eller hurdana matematiska uppgifter skulle man kunna utarbeta i ett museum?

Vinkar inför besöket

- Tala med eleverna om museets 'instruktioner' före besöket
 - Fundera på varför man inte får röra vid verken
 - För förstagångare lönar det sig att koncentrera sig på endast en utställning och ett begränsat verkurval
 - Sitt på golvet framför verket på tryggt avstånd
 - Gör anteckningar genom att skriva och rita med blyertspenna
 - I garderoben får man låna sittdynor och skrivunderlag
 - Fota besöket
- Spara dina observationer på din smarttelefon och visa en video för en annan klass i skolan
 - Bekanta er inom klassen med olika verk och fungera som guider för varandra
 - Hitta på frågor om verken och om de ämnen de behandlar
 - Intervjua varandra om de tankar verken väcker
 - Utforska verken ur olika vinklar. Lägg er till exempel på golvet eller kisa med ögonen!
 - Reservera tillräckligt med tid för besöket, på museet kan man till och med tillbringa en hel skoldag
 - För ett enskilt verk lönar det sig att reservera åtminstone tio minuter
 - Samla tips om material och tekniker för att dra nytta av dem på bildkonsttimmar
 - Sök fenomen i konsten och sammanför verken till delar av större helheter
 - Be vid behov personalen om hjälp och råd

Hjälp av tolkningen av verken

- Vad händer i verket?
- Hur ser det ut?
- Vilket ord beskriver helheten bäst?
- Finns där någonting bekant? Eller någonting främmande?
- Vad i verket drar speciellt uppmärksamheten till sig? Varför?
- Hur känns det att titta på verket?
- Vad skulle verket kunna säga dig?
- Vilken sorts stämning råder i verket?
- Skulle du vilja förändra någonting i verket?
- Vad skulle olika slags människor, som dina mor-/farföräldrar eller ett riktigt litet barn tänka om verket?
- Vem skulle du vilja titta på verket med?
- Vilken sorts berättelse skulle kunna ta sin början i verket?

Klasskonst

Hurdana bilder finns det på väggen i er klass? Vem har placerat dem där? När och hur har de hängts upp? Om eleverna fick bestämma, vad skulle finnas synligt i er klass?

Undersök tillsammans de bilder och planscher som finns på väggarna i er klass eller skola. Vad är meningen med dem och vem bestämmer om dem? Fundera på vad som är meningen med bilderna i klassen. Formar bilderna sig till en samling eller en utställning? Påminner er klass på något vis om ett museum?

Utställningsplaner

Hurdana bilder är intressanta? Vad gör dem intressanta? Tiltalar samma bilder alla? Hurdana bilder hör ihop? Hur kan man klassificera bilder?

Sök fram så många fina bilder som möjligt ur gamla tidningar eller på nätets bildsökningssidor. Bläddra bland tiotals bilder och printa eller klipp ut och spara de bilder som eleverna anser är de allra intressantaste. Var och en söker fram åtminstone fem bilder av saker som hen själv är förtjust i.

Liknar bilderna sinsemellan varandra? Vad är likadant i dem? Vad beskriver eller behandlar de? Vilket är bildernas motiv? Om bilderna skulle utgöra en utställning, vad skulle utställningens namn kunna vara? Har olika elever hittat sinsemellan likadana bilder?

Limma bilderna på ett stort pappersark eller fäst dem på tavlan eller samla bilderna i förvar digitalt. Varje elev placerar de bilder hen har hittat i en egen helhet. Föds det en samling av bilderna? Om bilderna skulle finnas på en utställning, vad skulle utställningens namn kunna vara?

Uppgiften kan utföras som diskussion, uppsatsskrivning eller bildövning

En vink!

De utprintade eller utklippta bilderna kan man också i små grupper samla i högar. Ur bildströmmen kan man tillsammans söka helheter, till exempel enligt motiv, färg, stämning eller stil. Varför känns det som om en del bilder passar ihop och andra inte?

Verksbeskrivning

Hur ser konsten ut och hur känns den? Hur kan man beskriva den?

Skriv tillsammans på en papperslapp en lista med olika sorters adjektiv, eller använd er av listan som finns som bilaga.* Vad betyder de olika orden?

Fundera med hjälp av adjektiven på förhand på vilken sorts verk ni speciellt skulle vilja se i museet, eller vilken sorts verk som tidigare har gjort intryck på er. Och hur är det, finns det omöjliga adjektivkombinationer? Kan ett verk vara på samma gång till exempel vackert och fult?

Adjektivkorten går också att använda som uppgift i bildkonsten. Eleven lyfter ur burken upp till exempel tre adjektiv och utför med den överenskomna tekniken ett arbete som uttrycker ifrågavarande ord. Varje elev kan lyfta upp sina egna ord, anteckna dem som stöd för minnet och till slut kan ni granska arbetena tillsammans och gissa vilka ord som fungerar som utgångspunkt för dem.

* bilaga sid.11

En vink!

Adjektivövningen går också att fortsätta på museet. Klipp ut ord och ta dem med till museet. Välj på utställningen ut något eller några verk och diskutera dem med hjälp av adjektiven. Till en början kan alla titta på verket tyst för sig själva, och var och en kan fundera ut ett passande ord ur adjektivurvalet som beskriver verket så bra som möjligt. På lärarens tecken lyfter man sedan upp orden så alla ser dem. Vilka sorters ord har var och en valt? Varför? Hur kan man tala om konsten?

En maskot på museet

Finns det i er klass ett mjukisdjur eller någon annan maskot? Ta den med till museet och fota dess utflykt hela vägen igenom. Låt maskoten posera vid konstverken och visa också de fina fönstervyerna för den.

Berätta genom bilderna om er utflykt för de andra klasserna och för föräldrarna. Till maskotens utflyktsbilder kan ni i skolan också bifoga text. Maskotens utflykt lönar det sig att på förhand dela upp i mindre fotograferingsuppgifter, så att eleverna får lite tid på sig att planera vilken sorts bilder de vill ta.

Kan du gissa!

I det här spelet väljer en ut ett verk i utställningssalen. De andras uppgift är att gissa vilket det utvalda verket är genom att ställa frågor som väljaren svarar ja, nej eller jag vet inte på. När det rätta verket har hittats, granskar ni det en stund tillsammans och sedan är det någon annans tur att låta de andra gissa.

Leken utmanar eleverna till att se på konstverken noggrant och göra egna tolkningar. Spelet kan avslutas med en övning där var och en går och ställer sig i salen vid det verk som fascinerar just hen mest, och på det viset uppstår visualiseringar av olika slags preferenser i rummet.

Obs!

Det är skäl att hålla ett säkert avstånd mellan sig och verken, för att undvika krockar och beröring. Det är bra att placera maskoten på åtminstone en vuxen persons armlängd från verket.

Pratbubblor

Vad skulle ett konstverk kunna säga? Skriv och rita pratbubblor för verken på utställningen och fotografera verket tillsammans med dem.

Uppgiften går att utföra också digitalt på en tablett eller telefon via en bildhanteringsapplikation.

Obs!

Det är skäl att hålla ett säkert avstånd mellan sig och verken, för att undvika krockar och beröring. Det är bra att placera pratbubblan på golvet på åtminstone en vuxen persons armlängd från verket.

Stort och smått

I arkitekturen påverkar tingens storlek och proportioner känslan i byggnaden. Sök på Kiasma fram stora, mäktiga delar, och som motvikt till dem små obemärkta skrymslen och ställen. För vilken storleks människa har byggnaden planerats? Vilka ställen känns trevligast att vara på? Varför?

Spara olika sorters arkitektoniska detaljer och linjer genom att fotografera. Om flera vuxna åtföljer gruppen, dela upp er i två grupper och organisera en bildorientering för varandra med hjälp av tabletter eller applikationen för bildmeddelande på lärarnas telefoner.

Diskutera

Diskutera besöket och fundera över vad som var mest givande

- * Med vilka ord skulle du beskriva konsten du har sett?
- * Av vilka material kan man göra konst?
- * Vad blev kvar i minnet/vad började du fundera på?
- * Vem skulle du vilja ta med dig till Kiasma?

Klassutställning

Hur hade verken placerats i utställningen? Hurdan var stämningen där? Låt konstutställningen ni har sett påverka er när ni förevisar det arbete ni har gjort. Tillför till exempel verken namnlappar, eller gruppera bilderna enligt motiv.

Fundera på hur klassens bildvärld skiljer sig från den konst som museerna förevisar. Får man röra vid bilderna som finns på klassens väggar? Hur har arbetena ställts fram? Skulle de kunna belysas på något sätt? Sträva till att göra klassen till ett så angenämt utrymme som möjligt. Teckning är bra som hjälpmetod när man planerar utrymmet, och man kan vid behov rösta om vilka lösningar man ska välja. Vad skulle eleverna vilja se mera eller mindre av i klassen? Vilka önskemål skulle kunna gå att förverkliga?

Bloggskrivning

Skriv en blogg om ert besök på Kiasma. Texten går att utarbeta också i små grupper. Kom ihåg att illustrera!

I bloggskrivningen är det roligt att berätta för sina föräldrar om sin konstmuseiutflykt, och att återvända till stämningarna och tankarna under besöket. I en blogg är bildvalen viktiga. Fundera på vilka bilder som bäst stöder budskapet. Texterna går också att utforma i grupper. Gruppmedlemmarnas roller kan till exempel vara redaktör, bildredaktör, rubrikredaktör, illustratör, fotograf, bildhanterare. Bloggtexterna kan också förverkligas i form av en affisch, om det i klassen inte finns i bruk en bloggplattform.

Rymlingarna i hittegodslådan

Bygg upp ett verk av föremål, där ni kombinerar saker som ni hittar i klassen. Föremålen förenas till delar av verket, ett åt gången genom att man ställer dem bredvid varandra och på varandra. Föremålen bör röra vid varandra. Läraren börjar genom att ställa fram det första föremålet. Varje elev kompletterar verket med ett föremål, tills alla har deltagit i att bygga upp det. Namnge verket tillsammans och plocka isär det som avslutning på skoldagen. Kom ihåg att dokumentera verket!

Innan ni bygger verket är det skäl att komma överens om reglerna för valet av föremål. Det lättaste är om var och en hämtar bara sina egna saker, men extra rolig blir uppgiften om man tar i bruk också klassens gemensamma föremål.

Rubrikförslag:

Så här tittar man på konst
Kiasmas roligaste konstverk
Att utforska konst
Mitt favoritkonstverk
Vår klass på museet

Fakta om Kiasma

- Museet för nutidskonst Kiasma visar konstfenomen från och med 1960–70-talen och fram till idag
- Kiasma som ord betyder korsande, till exempel korsandet av nerverna och de homologa kromosomernas slingrande kring varandra
- En del av Nationalgalleriet
- Innan Kiasma-byggnaden blev färdig fungerade Museet för nutidskonst i Ateneum-byggnaden
- Kiasma öppnades för allmänheten 30.5.1998
- Besökarantalet överskred två miljoner i maj 2006
- Årligt besökarantal 200 000 – 250 000
- Publikvåningar 5
- Utställningar årligen 5–7, dessutom en ny samlingsutställning varje år
- Till samlingarna hör ca. 8500 verk, som visas i växlande samlingsutställningar
- Verkanskaffningar görs årligen ca. 150
- I Kiasma-teaterns program finns förevisande konst
- Total yta ca. 12 000 m²
- Museiutrymmen 9 100 m²
- Volym 70 000 m³

Lär dig mer

Kiasmas skolsidot:

<http://www.kiasma.fi/oppi>

Kiasmas blogg:

<http://blog.kiasma.fi/>

Nationalgalleriets samlingar på nätet:

<http://kokoelmat.fng.fi/>

Kiasma på YouTube

www.youtube.com/KiasmaMuseum

Kiasmas viktigaste byggnadsmaterial är ljuset.

arkitekt

Steven Holl

kiasma_

texter Amanda Manner
layout Timo Vartiainen
bilder Pirje Mykkänen / Nationalgalleriet

lustlig	blek	tjock
underlig	tråkig	smal
fin	magisk	maffig
vacker	vanlig	vild
stinkande	påhittig	snirklig
ful	imponerande	humoristisk
fascinerande	ljuv	allvarsam
skum	söt	dyster
skrämmande	snygg	grådaskig
välkommande	förungerlig	jättelig
frånstötande	härlig	liten
fascinerande	färglös	behärskad
intressant	sorglig	riklig
färgrik	glad	högljudd